

Słowacja: prezydent Čaputová

Jakub Groszkowski

30 marca w drugiej turze wyborów prezydenckich na Słowacji wygrała Zuzana Čaputová, kandydatka wspierana przez opozycję, która z wynikiem ponad 58% głosów pokonała Maroša Šefčoviča, popieranego przez współrządzący Smer-SD (niecałe 42% głosów). Čaputová jest prawniczką i przez większość kariery zawodowej była związana z sektorem pozarządowym, pracując m.in. na rzecz przejrzystości działań władz, aktywizacji lokalnych społeczności i ochrony środowiska. Do polityki weszła półtora roku temu i została wiceszefową niewielkiej partii Progresywna Słowacja (PS). Ugrupowanie to łączy lewicową wrażliwość społeczną z postulatami usprawnienia i cyfryzacji państwa oraz obrony demokracji liberalnej. Čaputová obejmie urząd 15 czerwca. Będzie pierwszą osobą sprawującą urząd prezydenta Słowacji po 1993 roku, która nie należała ani nie ubiegała się o członkostwo w partii komunistycznej. Frekwencja podczas II tury wyborów – poniżej 42% – była najniższą odnotowaną dotąd w wyborach prezydenckich na Słowacji.

Komentarz

- Čaputová wygrała wybory, ponieważ jej kampania odpowiadała na społeczne zapotrzebowanie na polityczną zmianę. Zabójstwo Jána Kuciaka i jego narzeczonej w lutym 2018 roku wywołało mobilizację społeczną przeciwko partii Smer b. premiera Roberta Ficy i przyczyniło się do ujawnienia szeregu patologii tolerowanych za jej rządów. Čaputová skupiając się na hasłach uczciwej i sprawiedliwej Słowacji, przyciągnęła nie tylko wyborców liberalnych, ale też konserwatywnych. Popularności przysporzyła jej niekonfrontacyjna kampania wyborcza i jasny przekaz. Čaputová nie ukrywała swoich kontrowersyjnych poglądów (np. zgody na adopcję dzieci przez pary homoseksualne), deklarowała jednak, że zmiany polityczne w sprawach światopoglądowych wymagają szerokiego konsensu. Kontrastowało to z kampanią Maroša Šefčoviča, który w mało przekonujący sposób przedstawiał się jako obrońca tradycyjnych wartości, nie unikając przy tym ataków na kontrkandydatkę.
- Wynik wyborów prezydenckich jest kolejną porażką Smer-SD, co przyczyni się do wzrostu napięć w szeregach partii. Lider Smeru Fico zapowiedział walkę z „ultraliberalizmem” w imię silnego państwa socjalnego i tradycyjnych wartości. Natomiast wiceszef partii, premier Peter Pellegrini wezwał do krytycznej oceny dotychczasowej strategii. Pozycja Ficy we władzach partii jest na razie niezagrożona, jednak z sondaży wynika, że Pellegrini cieszy się już znacznie wyższym poziomem zaufania niż Fico (52% wobec 20%).
- Kompetencje prezydenta są ograniczone. Nie ma inicjatywy ustawodawczej, a zawetowaną przez niego ustawę parlament może odrzucić większością głosów

ustawowej liczby posłów. Jego wpływ jest natomiast istotny w sądownictwie: mianuje sędziów, w tym sędziów Sądu Konstytucyjnego (spośród kandydatów wskazanych przez parlament), władze Sądu Najwyższego (na wniosek Rady Sądowniczej), prokuratora generalnego (na wniosek parlamentu) oraz trzech członków Rady Sądowniczej. Wpływ na pozycję polityczną Čaputovej będzie miał wynik wyborów parlamentarnych wiosną przyszłego roku. Opozycja ma realne szanse, aby odsunąć Smer od władzy, jej problemem pozostaje jednak duże rozdrobnienie. Jeśli nie dojdzie do sformowania przedwyborczej koalicji, o podobny elektorat walczyć będą trzy ugruntowane ugrupowania konserwatywne i liberalne, a obok nich nowe siły – koalicja Progresywnej Słowacji i ugrupowania Razem (Spolu) oraz partia tworzona przez odchodzącego prezydenta Andreja Kiskę.